

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 57 0 Пс 133622 23 Рев
Бања Лука, 02.02.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља R.S.C. д.о.о. у стечају, П., кога заступају пуномоћници З.Б. и Б.Д.Б., адвокати из Б.Л., против туженог Р. а.д. у стечају, П., кога заступа пуномоћник А.П., адвокат из Б.Л., ради утврђења, вриједност спора 8.139.144,40 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133622 23 Пж од 09.08.2023. године, на сједници вијећа одржаној дана 02.02.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја, обје нижестепене пресуде се преиначавају у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што се одређује да свака странка сноси своје трошкове цјелокупног поступка (првостепеног, жалбеног и ревизионог поступка).

У осталом дијелу, којим је одлучено о главној ствари, ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133622 22 Пс 2 од 12.06.2023. године утврђено је да је основано потраживање тужитеља према туженом Р. а.д. у стечају, П., у износу од 2.440.115,91 КМ, те је тужени обавезан да потраживање тужитеља које се односи на главни дуг у износу од 2.440.115,91 КМ уврсти у табелу признатих потраживања повјерилаца општег исплатног реда, у стечајном поступку који се води код првостепеног суда под бројем 57 0 Ст 125947 18 Ст, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 17.216,75 КМ (став 1.). Одбијен је тужбени захтјев у дијелу захтјева да се утврди да је основано потраживање тужитеља према туженом, у укупном износу од 5.699.028,49 КМ, које потраживање се односи на главни дуг у износу од 3.148.165,79 КМ и законске затезне камате обрачунате почев од доспијећа сваког појединачног потраживања па до отварања стечајног поступка у износу од 2.550.862,70 КМ, као и да се утврди да тужитељ има право да своје потраживање наплати из стечајне масе дужника те да се тужени обавезе да потраживање тужитеља које се односи на главни дуг у износу од 3.148.165,79 КМ, уврсти у табелу признатих потраживања повјерилаца општег исплатног реда, а потраживање тужитеља које се односи на обрачунате законске затезне камате у износу од 2.550.862,70 КМ, уврсти у табелу признатих потраживања повјерилаца нижег исплатног реда у стечајном поступку који се води код првостепеног суда под бројем 57 0 Ст 125947 18 Ст, као и захтјев за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа, као неоснован (став 2.).

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133622 23 Пж од 09.08.2023. године, жалба тужитеља је дјелимично усвојена и

првостепена пресуда, у одбијајућем дијелу, дјелимично преиначена тако што је утврђено да је, поред основаног потраживања у износу од 2.440.115,91 КМ, основано и потраживање тужитеља у износу од 410.052,38 КМ, док је у осталом дијелу жалба тужитеља одбијена и првостепена пресуда, у преосталом одбијајућем дијелу, потврђена. Жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда, у побијаном усвајајућем дијелу, потврђена. Тужени је обавезан да тужитељу надокнади трошкове састава жалбе у износу од 1.719,90 КМ, док је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка преко досуђеног износа одбијен. Одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка, као неоснован.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија је дјелимично основана (само у дијелу одлуке о трошковима поступка).

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је рјешењем Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Ст 125947 18 Ст од 12.06.2020. године, отворен стечајни поступак над туженим; да је тужитељ благовремено пријавио потраживање у укупном износу 8.139.144,40 КМ, од чега се на главни дуг односи износ од 5.588.281,70 КМ и на обрачунате камате износ од 2.550.862,70 КМ; да стечајни управник није признао потраживање, наводећи да се не може испитати из којег основа потиче потраживање и да је наступила застара потраживања; да су тужитељ и тужени били у пословним односима од 2010. године, а и раније, све до дана отварања стечајног поступка; да је између парничних странака неспорно да су међусобно вршиле савјезне међусобних обавеза на крају сваке пословне године; да су, према подацима из налаза вјештака економске струке А.Т., на дан отварања стечајног поступка међусобна потраживања парничних странака усаглашена, да према књиговодственој евиденцији главни дуг туженог према тужитељу износи 5.588.282,23 КМ од чега 2.440.115,91 КМ се односи на потраживања од повезаних правних лица, износ од 110.747,24 КМ се односи на преузети дуг, износ од 627.366,70 КМ се односи на позајмице, те износ од 2.410.052,38 КМ је евидентиран као потраживање по основу судужништва; да потраживање тужитеља у износу од 2.440.115,91 КМ, представља потраживање које је настало након што су парничне странке дана 04.01.2010. године закључиле Уговор о испуњењу дуга, према којем уговору се тужени обавезао испунити своја доспјела потраживања сукцесивно а најкасније до 31.12.2020. године у укупном износу од 2.660.067,87 КМ, а који износ је у међувремену уплатама, које су евидентирани на картицама од стране тужене по основу издатих рачуна у укупном износу од 156.816,59 КМ плаћен како је то наведено на картицама, као и износ од 382.768,94 КМ, за који износ је такође у књиговодственим евиденцијама, умањио укупан дуг, тако да је остао неплаћен износ од 2.440.115,91 КМ; да се потраживање тужитеља у износу од 110.747,24 КМ односи на дуг који је тужени имао према друштву П.Т., по основу закључених уговора о преузимању дуга од 06.07.2011. године и 03.10.2011. године; потраживање тужитеља у износу од 627.366,70 КМ се односи на бескаматне позајмице, које је тужитељ одобравао туженом у периоду од октобра 2009. године до 31.12.2020. године што произилази из књиговодствене евиденције како је нашао вјештак економске струке, гдје је

евидентирано укупно потраживање у износу од 841.221,70 КМ, те је књиговодствено затворен износ од 213.855,00 КМ; потраживања од туженог у износу од 2.410.052,38 КМ се односе на обавезу плаћања кредита према Р.б., по основу уговора о преузимању испуњења дуга а по основу кредита који је тужени закључио са банком.

На темељу тих чињеница, првостепени суд је нашао да истакнути приговор застаре потраживања у односу на потраживање у износу од 2.440.115,91 КМ није основан, у смислу одредбе члана 374. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО), обзиром да је рок за испуњење обавезе, по уговору од 04.01.2010. године, до 31.12.2020. године, да је стечај над туженим отворен дана 12.06.2020. године када су сва потраживања доспјела, те да је предметна тужба поднесена дана 08.10.2020. године, што значи да је поднесена у застарном року од три године. Приговор застаре потраживања у износу од 110.747.24 КМ, првостепени суд је усвојио јер потиче из закључених уговора о преузимању дуга из 2011. године, која потраживања су застарјела након протека рока од три године у смислу члана 374. ЗОО. Првостепени суд налази да приговор застаре потраживања у износу од 627.366,70 КМ није основан, с обзиром да се на потраживање по основу позајмице односно уговора о зајму има примијенити општи застарни рок у смислу одредбе члана 371. ЗОО, али да тужитељ није доказао да ли је и на који начин извршено плаћање наведеног износа туженом по основу уговора о позајмици, јер да осим књиговодствене евиденције нема доказа да је дуг по основу предметне позајмице заиста плаћен. У односу на потраживања од туженог у износу од 2.410.052,38 КМ, првостепени суд је закључио да тужитељ није доказао да је у име туженог измирио обавезе по кредиту Р.б., како је то наведено у уговору. Сагласно наведеном, првостепени суд је утврдио да је основано потраживање тужитеља у износу од 2.440.115,91 КМ, при чему се позвао на одредбу члана 295. ЗОО, док је у преосталом дијелу, примјеном правила о терету доказивања, тужбени захтјев тужитеља одбио.

Одлучујући о жалбама странака, другостепени суд је прихватио правилним одлуку првостепеног суда у дијелу којим је утврђено да је основано потраживање тужитеља у износу од 2.440.115,91 КМ. У одговору на жалбене наводе образлаже да је уговором о испуњењу дуга од 04.01.2010. године тужени признао дуг у наведеном износу (износ од 2.660.067,87 КМ умањен за уплате туженог), па да није од значаја из којег правног основа је дуг настао и када је доспио, јер је наведеним уговором настао нов правни однос, те је жалбу туженог одбио. За разлику од првостепеног суда, другостепени суд цијени да су странке за измирење преосталих обавеза по кредиту Р.б. у износу од 2.000.000,00 КМ (уговор о кредиту број ОПУ ... од 14.09.2009. године), дана 01.07.2019. године, закључиле уговор о преузимању и испуњењу дуга, којим се тужитељ обавезао измирити банци наведени износ, па како из налаза вјештака економске струке произлази да је према достављеним исправама тужитељ обавезе по овом уговору испунио у укупном износу од 410.052,38 КМ, другостепени суд је закључио да је основано потраживање тужитеља и у наведеном износу, па је у овом дијелу жалбу тужитеља усвојио.

Одлука другостепеног суда, у дијелу одлуке о главној ствари, је правилна и законита и ревизионим наводима није доведена у озбиљну сумњу.

Између парничних странака је дана 04.01.2010. године закључен уговор о испуњењу дуга, којим су се странке споразумјеле да потраживања која је тужитељ имао

према туженом, у укупном износу од 2.660.067,87 КМ, тужени измири сукцесивно најкасније до 31.12.2020. године. Закључењем тог уговора, како то правилно образлаже другостепени суд, је настао нови облигационо правни однос, по којем је тужени био у обавези исплате наведеног износа (члан 262. став 1. ЗОО). Стога је, супротно ревизионим наводима да се покушава озакоњити непостојеће потраживање, ирелевантно из којег правног основа је настао дуг туженог у наведеном износу.

Нижестепени судови су правилно закључили да наведено потраживање тужитеља није у застари, с обзиром да је рок испуњења обавезе по овом уговору 31.12.2020. године (при чему у уговору није ближе уговорен сукцесивни начин измирења обавезе), док је стечајни поступак над туженим отворен 12.06.2020. године, када су сва потраживања доспјела. Како је предметна тужба суду поднесена дана 08.10.2020. године, то значи да је иста у оквиру застарног рока од три године и да истакнути приговор застаре није основан.

Стога су нижестепени судови правилно утврдили да је основано потраживање тужитеља у износу од 2.440.115,91 КМ, до којег износа су дошли урачунавањем уплата туженог по наведеном уговору. Нема мјеста ревизионим наводима туженог да је уговор од 04.01.2010. године, због немогућности испуњења, раскинут најкасније 2016. године, јер наведено није у складу са чињеничним утврђењем нижестепених судова и јер се на раскид не може позивати странка на чијој је страни неиспуњење.

Побијаном пресудом је правилно утврђено да је основано потраживање тужитеља и у износу од 410.052,38 КМ, који износ је тужитељ, поступајући по уговору о преузимању и испуњењу дуга од 01.07.2019. године, уплатио повјериоцу туженог. На основаност захтјева у овом дијелу нису од утицаја ревизиони наводи да се не ради о конкретној уплати, већ о сукцесивном плаћању које укупно износи 410.052,38 КМ.

Из датих разлога, ревизија туженог, у односу на главну ствар је одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Насупрот томе, тужени у ревизији основано приговара правилности одлуке о трошковима поступка (првостепеног и жалбеног), тако што истиче да иста није сразмјерна постигнутом успјеху странака (и тужитеља и туженог) у овој парници (означени проценти успјеха тужитеља у нижестепеним одлукама не одговарају стварном стању).

Како су, дакле, нижестепене пресуде у овом дијелу засноване на повреди одредбе члана 386. став 2. ЗПП, те имајући у виду коначан успјех тужитеља у овој парници, ревизија туженог је усвојена у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што су обје нижестепене пресуде у овом дијелу преиначене и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове цјелокупног поступка (првостепеног, жалбеног и ревизионог), примјеном одредбе члана 249. став 1. ЗПП, у вези са одредбом члана 397. став 2. истог закона.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић